

Lokale overheden zien in financieel moeilijke tijden investeringen in groen als een kostenpost waar ze zo snel mogelijk vanaf moeten.

Dat komt doordat ze eenzijdig de nadruk leggen op de maatschappelijke waarde van groen. Over de economische waarde van groen wordt nagenoeg niet gesproken.

Een gemiste kans.

Bart Dijkman
Koninklijke Ginkel Groep

foto's:
Koninklijke Ginkel Groep

Naar een economische waarde van groen

Duurzaamheid is de laatste jaren een modieus begrip geworden. De economische crisis en de noodzakelijke overgang naar een duurzame economie versterken dat alleen maar. Daarbij wordt veel waarde gehecht aan de maatschappelijke waarde van groen. Het groen kan diverse functies hebben, namelijk die van stedenbouw, ecologie, recreatie en educatie. En behalve de functies worden ook de baten tegenwoordig alom erkend. Groen levert een belangrijke bijdrage aan onze gezondheid; groen verbetert de leefbaarheid, laat transactiepreizen van woningen stijgen en kan bijdragen aan de oplossing van de huidige klimaatproblemen.

HET HUISHOUDBOEKJE

Voor deze maatschappelijke waarden van groen is veel interesse, veel minder aandacht is er voor de economische waarde van onze groene omgeving. Dat is jammer, zeker in een tijd waarin een beter beheer van ruimte en natuur en een vermindering van de milieudruk moeten worden gecombineerd met een herstel van de economische groei. Welke waarde in euro's vertegenwoordigen de zorgvuldig opgebouwde kapitaalgoederen en wat wordt er gedaan met de investeringen in groen? Bij de vaststelling van de economische waarde is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) leidend. Hierin zijn de boekhoudvoorschriften van provincies en gemeenten beschreven. Een deel van de activa van gemeenten heeft een economische waarde, omdat gemeentelijke overheden prijzen en tarieven voor bepaalde diensten kunnen vragen. Neem parkeergarages: zij leveren de gemeenten geld op. Datzelfde geldt voor het zwembad of de gemeentelijke riolering. Activa waarvoor prijzen en tarieven kunnen worden gevraagd, zijn (tenminste gedeeltelijk) rendabel. Daarnaast kunnen activa een economische waarde hebben, omdat ze kunnen worden verkocht.

Een groot gedeelte van de activa van gemeenten levert echter geen middelen in bedrijfseconomische zin op, of er is geen markt voor. Deze activa leveren gedurende meerdere jaren wel een bijdrage aan het maatschappelijk welzijn. Ons openbaar groen is daar een belangrijk voorbeeld van. Alle investeringen in een maatschappelijk nut, zoals pleinen, parken en water, genereren geen geld en worden dan ook door overheden gezien als een kostenpost waar ze zo snel mogelijk vanaf moeten. Met andere woorden: de kosten van aanleg van groenvoorzieningen worden gemaakt en niet geactiveerd. Deze worden direct in één keer afgeschreven in het jaar

waarin de uitgave gedaan is. Het verworven kapitaalgoed wordt dan ook niet opgenomen op een balans en er wordt niet op afgeschreven. De bedragen die zijn opgenomen in de begrotingen van onze overheidsinstellingen zijn slechts bedragen voor het onderhoud van de groenvoorzieningen en incidentele uitgaven op vervangingen of verbeteringen. De financiering van nieuwe aanleg van groenvoorzieningen vindt doorgaans plaats via de grondexploitatie die zich buiten de begrotingen afspeelt. De investeringen die in het verleden zijn gedaan aan alle kapitaalgoederen met een maatschappelijk nut zijn dan ook niet zichtbaar. Het Besluit Begroting en Verantwoording geeft geen mogelijkheden om hiervan af te wijken.

WAAROM WAARDEREN IN HARDE EURO'S?

Wat zijn nu precies de voordelen van het toekennen van een economische waarde aan groen? Die vraag is het beste te beantwoorden als we groen met een bedrijfskundige bril gaan bekijken. Er zijn verschillende voordelen. In de eerste plaats worden de kosten van de investering op de aanschaf verdeeld over de jaren dat groen meegaat. Er kan daarbij rekening worden gehouden met het gegeven dat na de levensduur een vervangingsinvestering nodig is. Door het niveau van het onderhoud zo uit te voeren, kan mogelijk de vervangingsinvestering worden uitgesteld door de vermoedelijke levensduur te verlengen. Een bezuiniging op het groenonderhoud is veelal een snel gemaakte keuze om de begrotingen van gemeenten rond te krijgen. Een bezuinigingsronde die, zo lijkt het op het eerste oog, nauwelijks consequenties heeft. Maar overheden zouden moeten inzien dat het korten op het groenonderhoud alleen 'winst' voor de korte termijn oplevert; er gaan veelal jaren overheen voordat na een bezuinigingsronde de groenstructuren weer in hun oude luister zijn hersteld. Maar de echte winst, voor de lange termijn, is te behalen als overheden juist investeren in het onderhoud op groen.

Er is nog een tweede groot voordeel. Als de economische waarde in harde euro's wordt berekend, helpt dat mee aan een bewustwording van de waarde van de openbare ruimte en het belang om deze waarde te behouden. De rijkdom van gemeenten wordt zichtbaar. Daarnaast kan het succes van een gemeente, namelijk de winst of het verlies, beter worden aangetoond. Ook kan veel directer worden bepaald wat de mutaties in het eigen vermogen van de gemeenten zijn. Het systeem van vergelijk-

ken wordt gemakkelijker, omdat steeds gewerkt wordt met volle kalenderjaren. Als gemeenten zich bewust zijn van de waarde van groen, zullen ze hun opdracht als rentmeester van de verworven en opgebouwde eigendommen meer waar kunnen maken; een verpaupering van groenstructuren betekent indirect een waardevermindering van het eigendom. De kwaliteit van de openbare ruimte zal dus op de lange termijn stijgen.

Mocht een gemeente besluiten met deze bedrijfskundige bril de onderhoudsbudgetten van haar

openbare ruimte te bekijken, dan zal ze wel oppassen om te korten op het groenonderhoud.

De intensiteit van het onderhoud is namelijk mede bepalend voor de levensduur van het geïnvesteerde kapitaalgoed. De relatie die het onderhoudsbudget heeft tot de economische waarde van de openbare ruimte is dan ook groot. Bedrijfskundig gezien zal het te hanteren onderhoudsniveau samenhangen met de gemiddelde laagste jaarkosten. Als blijkt dat de gemiddelde laagste jaarkosten een hoger onderhoudsniveau nodig hebben, dan zijn logische keuzes hierin snel gemaakt. Gemeenten

dienen zich ervan bewust te worden dat ze hebben geïnvesteerd in kapitaalgoed en dat ze als een rentmeester op dit kapitaal dienen te passen. Het positief effect hiervan zal zijn dat het complete beeld van de buitenruimte zal verfraaien en dat van een verpaupering van onze groenstructuren in mindere mate sprake zal zijn.

BESLUIT

Groen kan oplossingen bieden voor diverse maatschappelijke en economische opgaven. De maatschappelijke waarde van groen is die van zorg voor onze omgeving die door overheid, bedrijfsleven en wetenschap terecht op velerlei manieren wordt gepromoot. Het bepalen van een economische waarde van groen is binnen de huidige wet- en regelgeving helaas niet toegestaan. De groenbranche zou er bij de wetgever – het kabinet en de Tweede Kamer – en bij politieke partijen op aan kunnen dringen om de wet- en regelgeving op dit punt aan te passen. Met het niet toekennen van een economische waarde aan groen vernietigen overheden miljarden per jaar aan kapitaalgoed. Willen we dit beleid een halt toeroepen dan zullen we als groenbranche een proactieve houding moeten innemen in het gesprek met gemeenten, provinciën en het Rijk. Daarbij moeten we enerzijds meedenken en anderzijds oplossingen aandragen, met als doel een groene omgeving die van grote waarde is voor onze samenleving.

De winst voor gemeenten is dat ze het groen en het groenonderhoud niet langer als kostenpost hoeven te zien en niet, gedwongen door bezuinigingen, hoeven mee te werken aan een verloederding van onze groene ruimte. En ook zelf zullen we er, als we in staat zijn om de maatschappelijke waarden te koppelen aan de economische waarde met haar harde euro, als groenbranche de komende jaren prima door en zelfs beter uitkomen.

